

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ

Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т

МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Нұр-Сұлтан, Парламент Мәжілісі

20 __ жылғы «__» _____

№ _____

010000, Нур-Султан, Мажилис Парламента

«__» _____ 20 __ года

2021 жылдың 10 наурызда жарияланды

Қазақстан Республикасы
Ауыл шаруашылығы
министрі
С.К. Омаровқа

Депутаттық сауал

Құрметті Сапархан Кесікбайұлы!

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Қазақстан халқына Жолдауында дамыған ауыл шаруашылығынсыз бәсекеге қабілетті экономика құру мүмкін еместігін атап өтті.

Сонымен қатар, ауыл шаруашылығының өсімдік шаруашылығы сияқты саласын дамыту басқа факторлармен қатар тұқым шаруашылығына да байланысты, онда көптеген шешілмеген мәселелер жинақталған.

Барлық проблемалық сұрақтарға тоқтамай, кейбіреулерге тоқталғымыз келеді.

Мәселен, қазіргі уақытта тұқым шаруашылығының отандық саласын дамыту проблемаларының бірі мемлекет отандық және шетелдік селекцияның сатып алынған тұқымына жұмсалатын шығындарды өтеуді субсидиялайды. Осыған байланысты, ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілер шетелдік селекцияның тұқымын сатып алуды артық санайды. Ауыл шаруашылығы министрлігінің 2020 жылға арналған деректері бойынша Ресей Федерациясымен шекаралас өңірлер негізінен шетелдік селекция тұқымдарын пайдаланады. Мысалы, Ақтөбе облысы-90%, БҚО-83%, Қызылорда облысы-80%, Павлодар облысы-75%, ШҚО-65%, СҚО-63%, Қостанай облысы 57%-ға дейін тұқым пайдаланады. Осылайша, отандық ғылымды көтерудің орнына, біз шетелдік ғылымды дамытуды қаржыландырамыз.

Сонымен қатар, сатып алынған тұқымдар үшін шығындарды субсидиялау егіс алаңының орташа есеппен 30% - ына дейінгі мөлшерде жүргізіледі.

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары Ауыл шаруашылығы министрінің атына жолдаған өз сауалдарында (2016 жылғы 19 қазандағы, 2018 жылғы 21 ақпандағы депутаттық сауалдар, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің Аграрлық мәселелер комитеті 2020 жылғы 18

ақпанда жүргізген аграрлық ғылымды, білімді интеграциялау және ғылыми зерттеулердің нәтижелерін ауыл шаруашылығы өндірісіне енгізу мәселелері бойынша дөңгелек үстелдің ұсынымында) бірнеше рет осындай жағдайға алаңдаушылық білдірді. Ауыл шаруашылығы министрлігі өз жауаптарында жағдайды түзету үшін тиісті шаралар қабылдайтының айтқанымен, бірақ әлі күнге дейін бұл мәселеде айтарлықтай өзгерістер болған жоқ.

Тұқым шаруашылығы проблемаларын шешуден біздің ғылыми-зерттеу ұйымдарымыз да шеттегі байқаушылар болып қала береді. Мәселен, Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті тексеру барысында «Ұлттық аграрлық ғылыми-білім беру орталығы» коммерциялық емес акционерлік қоғамының еншілес ұйымдары қаржылық-экономикалық негіздемені іске асыру кезінде жыл соңына жалпы сомасы 7 283,7 млн.теңге (оның ішінде 2018 жылы – 2 921,1 млн. теңге, 2019 жылы – 4 362,6 млн.теңге) қаражат қалдықтарын пайдаланбаған және 13 жоба бойынша тікелей және түпкілікті нәтижелерге қол жеткізілмегені анықталды. Бұл Министрліктің ведомстволық бағынысты ғылыми мекемелердің қызметіне нашар бақылауының дәлелі.

Сонымен қатар, өндірістің салалық ғылыммен өзара байланысын және ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды қаржыландыруға жеке капиталдың қатысуын күшейту қажет. Ауыл шаруашылығы министрлігі аграрлық ғылымды реформалаудың бірнеше нұсқасын ұсынған болатын:

- 21.02.2018 ж. – аграрлық ғылымды реформалау мақсатында ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарын дамыту жоспарын жасау;
- 20.07.2020 ж. – ауыл шаруашылығы өндірісіне ғылыми жетістіктер мен үздік әлемдік практикаларды енгізудің тиімділігін арттыру мақсатында Нұр-Сұлтан қаласында С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті базасында ғылыми-зерттеу университетін құрып, А.И. Бараев атындағы астық шаруашылығы ғылыми-өндірістік орталығын және «Ұлттық аграрлық ғылыми-білім беру орталығы» КеАҚ-ның жекелеген тәжірибелік-өндірістік шаруашылықтарын оған бере отырып, пилоттық жобаны жүзеге асыру. Алайда, бұл ұсыныстар нақты іске асырылған жоқ.

Мұның бәрі тұқымның сапасына, демек, ауыл шаруашылығы дақылдарының өнімділігіне әсер етіп, алдыңғы қатарлы шет елдерден артта қалған болатынбыз (Ресей Федерациясындағы бидайдың өнімділігі 60 ц/га дейін, Израиль мен Канадада сәйкесінше 120 ц/га дейін және 180 ц/га дейін) және болашақта бұл азық-түлік қауіпсіздігіне қауіп төндіреді.

Осыған байланысты аталған проблемаларды шешу мақсатында мынадай шаралар қабылдау қажет:

- 1) ғылыми-зерттеу ұйымдарының материалдық-техникалық базасын нығайту жөнінде шаралар қабылдау және ғылыми саланың тартымдылығы үшін олардың қызметкерлерінің жалақысын көтеру;
- 2) ғылыми әзірлемелерді қаржыландыру кезінде өндірістің салалық ғылыммен өзара байланысын күшейту;
- 3) бірегей тұқым өндірушілерін қаржыландыруды ұлғайту;

4) бірегей және суперэлиталық тұқымдар өндірісін субсидиялауды толық көлемде, оның ішінде оригинаторлар мен элиталық тұқым өсіру шаруашылықтары өздері өндірген кезде жүргізу. Бұл ретте, шетелдік сорттарға қарағанда отандық селекция сорттарына арналған субсидиялау нормативтерін айтарлықтай жоғары ету, бұл ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің отандық сорттарды сатып алуын ынталандыратын болады;

5) аттестатталған тұқым өндірушілерге селекциялық және тұқым шаруашылығы техникасын жаңарту үшін инвестициялық субсидиялау нормативтерін ұлғайту;

б) тауар шаруашылықтарына тиісті қағидаларды әзірлеу және қабылдау жолымен әр үш жыл сайын сорт ауыстыру мен сорт жаңартуды жүргізу мүмкіндігін қарастыру және жәрдем көрсету. Мысалы, Қазақстан Республикасында 21 млн га жерге егіс егіледі, тұқымның сапасына сәйкес түсімнің 1,5 – 3 центнерге дейін астам көбеуіне алып келеді, бұл 6,3 млрд.тенгені құрайды.

Құрметті Сапархан Кесікбайұлы! Біз көтеріп отырған мәселелерді қарап, отандық тұқым шаруашылығының жағдайын түбегейлі түзету бойынша дереу тиісті шаралар қабылдауды сұраймыз.

Қарау нәтижелері туралы заңда белгіленген мерзімде хабарлауыңызды сұраймыз.

**Құрметпен,
Қазақстан Республикасы
Парламенті Мәжілісінің депутаттары,
«Nur Otan» партиясы
фракциясының мүшелері**

**А. Бердалин
А. Үйсiмбаев
Қ. Абасов**

*Орындаушы: Қ. Тәкібай
Тел.: 746147*

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПАРЛАМЕНТІ МӘЖІЛІСІНІҢ

Д Е П У Т А Т Ы

Д Е П У Т А Т

МАЖИЛИСА ПАРЛАМЕНТА
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

010000, Нұр-Сұлтан, Парламент Мәжілісі
20 __ ЖЫЛҒЫ «__» _____
№ _____

010000, Нур-Султан, Мажилис Парламента
«__» _____ 20 __ года

Оғлашен 10.03.2021 года

**Министру
сельского хозяйства
Республики Казахстан
Омарову С.К.**

Депутатский запрос

Уважаемый Сапархан Кесикбаевич!

Главой государства Касым-Жомартом Токаевым в Послании народу Казахстана «Казахстан в новой реальности: время действий» также указано на невозможность создания конкурентоспособной экономики без развитого сельского хозяйства.

Вместе с тем, развитие такой отрасли сельского хозяйства, как растениеводство, наряду с другими факторами зависит от семеноводства, где накопилось много не решенных вопросов.

Не перечисляя всех имеющихся многочисленных вопросов хотим остановиться на некоторых.

Так одной из проблем развития отечественной отрасли семеноводства является то, что в настоящее время государством субсидируются возмещение затрат на приобретенные семена как отечественной, так и зарубежной селекции. В связи с чем, сельхозтоваропроизводители предпочитают приобретать семена зарубежной селекции. По данным Министерства сельского хозяйства на 2020 год приграничные с Российской Федерацией регионы в основном используют семена зарубежной селекции. К примеру, Актюбинская область – использует до 90% семян, ЗКО-83%, Кызылординская область-80%, Павлодарская область-75%, ВКО-65%, СКО-63%, Костанайская область-57%. Таким образом, вместо того, чтобы поднимать отечественную науку мы финансируем развитие зарубежной.

Кроме того, субсидирование затрат за приобретенные семена производится в среднем в размере до 30 % от посевной площади.

Обеспокоенность, таким положением вещей не раз высказывали в своих запросах депутаты Мажилиса Парламента Республики Казахстан на имя Министра сельского хозяйства (депутатские запросы от 19 октября 2016 года, 21 февраля 2018 года, а также в рекомендации круглого стола по вопросам интеграции аграрной науки, образования и внедрения результатов научных исследований в сельскохозяйственное производство, проведенного Комитетом по аграрным вопросам Мажилиса Парламента Республики Казахстан 18 февраля 2020 года). В своих ответах министерство сельского хозяйства обещало принять соответствующие меры по исправлению ситуации, но ощутимых сдвигов в этом вопросе до сих пор не произошло.

По-прежнему, от решения проблем семеноводства остаются сторонними наблюдателями и наши научно-исследовательские организации. Так, Счетным комитетом по контролю за исполнением республиканского бюджета в ходе проверки было установлено, что дочерними организациями НАНОЦ при реализации ФЭО на конец года не использованы остатки средств в общей сумме 7 283,7 млн. тенге (*в том числе за 2018 год – 2 921,1 млн. тенге, за 2019 год – 4 362,6 млн. тенге*) и не были достигнуты прямые и конечные результаты по 13 проектам. Данный факт свидетельствует о слабом контроле со стороны министерства за деятельностью подведомственных научных учреждений.

Кроме того, необходимо усилить взаимосвязь производства с отраслевой наукой и участие частного капитала в финансирование Научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ (Далее - НИОКР). Министерство сельского хозяйства предлагало несколько вариантов реформирования аграрной науки:

-21.02.2018 – в целях реформирования аграрной науки составить план развития НИОКР;

-20.07.2020 – в целях повышения эффективности внедрения научных достижений и лучших мировых практик в сельскохозяйственное производство осуществить на базе Казахского агротехнического университета им С.Сейфуллина г. Нур-Султан пилотного проекта по созданию научно-исследовательского университета передав ему Научно-производственный центр зернового хозяйства имени А.И. Бараева и отдельные опытно-производственные хозяйства НАНОЦ МСХ. Однако, до конкретной реализации этих предложений дело не пошло.

Все это вкуче негативным образом отражается на качестве семян, а, следовательно, и на урожайности сельскохозяйственных культур, по которой мы отстаем от передовых зарубежных стран (урожайность пшеницы в Российской Федерации составляет до 60 ц/га, в Израиле и Канаде до 120 ц/га и до 180 ц/га соответственно) и в конечном результате отражается на продовольственной безопасности страны.

В этой связи в целях решения обозначенных проблем считаем необходимым:

1) принять меры по укреплению материально-технической базы научно-исследовательских организаций и повысить заработную плату их сотрудников для привлекательности научной сферы;

2) усилить взаимосвязь производства с отраслевой наукой при финансировании научных разработок;

3) увеличить финансирование оригинаторов семян;

4) субсидирование производства оригинальных и суперэлитных семян производить в полном объеме, в том числе при собственном производстве оригинаторами и элитно семеноводческими хозяйствами. При этом, нормативы субсидирования на сорта отечественной селекции по отношению к иностранным сделать существенно выше, что будет стимулировать приобретение сельхозтоваропроизводителями отечественных сортов;

5) увеличить нормативы инвестсубсидирования для обновления селекционной и семеноводческой техники аттестованным производителям семян;

б) рассмотреть возможность и оказать содействие товарным хозяйствам проводить сортосмену и сортообновление каждые три года путем разработки и принятия соответствующих Правил.

(К примеру, Республика Казахстан посевает 21 млн га, что в соответствии с качеством семян даст прибавку урожая более 1,5 – 3 центнеров, что составляет 6,3 млрд.тенге).

Уважаемый Сапархан Кесикбаевич! Просим Вас рассмотреть поднимаемые нами вопросы и незамедлительно принять соответствующие меры по кардинальному исправлению состояния отечественного семеноводства.

О результатах рассмотрения просим сообщить, в установленные законом сроки.

**С уважением,
Депутаты
Мажилиса Парламента
Республики Казахстан,
члены фракции «Nur Otan»**

**А. Бердалин
А. Уисимбаев
К. Абасов**

*Исполнитель: К.Такибай
Тел.: 746147*